

Za gospodarje

Maribor, dne 17. oktobra 1934.

Kmetijske zbornice.

Pri vsakem zborovanju in pri vseh strokovnih kmetijskih sestankih in predavanjih zahtevajo kmetje že leta in leta svojo skupno stanovsko organizacijo, ki naj jih zastopa tam, kjer gre za koristi kmetijskega stanu. Take svoje stanovske organizacije imajo že vsi stanovci, le najvažnejši in po številu najmočnejši stan, to je kmetijski stan, tega svojega stanovskega zastopstva še nima. Ker se pa danes vedno več govori o važnosti stanovskih organizacij in so nekatere države že vsaj na papirju celo vpelele stanovsko ureditev države (Portugalska, Italija, Avstrija) je gotovo to vprašanje tudi za nas vedno bolj važno. Važno je pa tudi, da se vsi kmetje v resnici zavedajo, da bodo šele takrat njihove koristi pravilno zastopane, kadar te njihove stanovske organizacije, to je njihove kmetijske zbornice, ne bodo samo ustanovljene, ampak bodo v teh zbornicah imeli res samo pravi kmetje prvo in zadnjo, torej edino besedo.

Načrtov, kako naj bodo sestavljene kmetijske zbornice, je bilo že mnogo. Te načrte so sestavile deloma ne pol kmetijske organizacije, deloma kmetijski strokovnjaki, ki pa večkrat ne gredo iz edino pravega stališča, da morajo biti oni povsod le svetovalci ne pa tudi odločujoči. Zato je tem bolj vpoštevanja vredno stališče do kmetijskih zbornic, ki ga je zavzela Zveza absolventov kmetijskih šol dne 7. oktobra t. l. na svojem zborovanju v Smledniku na Gorenjskem. To zvezo tvorijo člani, ki so absolvirali kako kmetijsko šolo, pa so danes na domačem lastnem posestvu gospodarji, so vedno v zvezi z življenjem kmeta in poznajo vse njegove težkoče, vse njegove potrebe. Člani te zveze so razdeljeni po vsej Sloveniji in morejo zato tudi izraziti mnenje vse Slovenije. Njihovo stališče glede kmetijskih zbornic je sledeče:

»Vsled mnogoštevilnih in različnih predlogov za ustanovitev kmetijskih, oz. kmečkih zbornic, ki prihajajo v največ slučajih iz nekmečkih krogov, čuti podpisana organizacija, kot točasno edino kmečko-stanovsko zastopstvo v dravski banovini, dolžnost, da v imenu svojih 600 članov praktično kmetujočih absolventov kmetijskih šol in v imenu vsega kmečkega stanu dravske banovine javno ugotovi, kakim in katerim pogojem bi morale nameravane kmečke zbornice ustrezati, da bi jih mogel kmečki stan smatrati kot svoje pravo stanovsko zastopstvo:

1. Kmečke zbornice naj bi bile pred vsem kmečko-stanovske ne pa kmetijsko-strokovne ustanove. Njihov ustroj naj bi sličil ustroju delavskih zbornic. Ustanovile naj bi se ločeno za vsako banovino, z osrednjo zbornico v Belgradu.

2. Zbornice naj bi tvorili kmečki zastopniki iz posameznih občin, izvoljeni potem direktne, tajne in enake volilne pravice, ter naj bi bile v svojem poslovanju avtonomne.

3. Aktivno in pasivno volilno pravico za volitve v kmečke zbornice naj bi imeli vsi oni in izključno samo oni, ki se morejo smatrati kot kmetje po zakonski uredbi o zaščiti kmetov. Kmetijske šole in kmetijski uradi naj bi imeli v njih svoje zastopnike s posvetovalno pravico.

Prosimo pristojna oblastva, da to naše stališče vzamejo na znanja in ga tudi vpoštevajo, vse tovariše kmete in vse kmečke organizacije v naši in drugih banovinah pa, da si to stališče osvojijo ter ga vedno in povsod zastopajo in uveljavljajo.

Tako pravi k organizaciji kmetijskih zbornic Zveza absolventov kmetijskih šol. Sicer je ta resolucija v par točkah nepopolna, kar je pa razumljivo, ker resolucija ne more prinesiti osnutka zakona ali uredbe o kmetijskih zbornicah. Morala bi na vsak način vpoštevati še

ko, kako bi bile še posebej zastopane razne zadrage in zveze zadrug v kmetijskih zbornicah. Popolnoma pravilno pa je stališče, da naj tvorijo zbornico samo oni, ki so res kmetje. Ne morejo in naj ne bi odločali v kmetijskih zbornicah kmetijski strokovnjaki, ki so v javnih službah. Vsi ti naj bi imeli eventualno v kmetijskih zbornicah posvetovalni glas, ne morejo pa ne voliti in ne morejo biti voljeni v kmetijsko zbornico.

Po vseh mnogih zahtevah in resolucijah o ustanovitvi kmetijskih zbornic bi bil gotovo še čas, da se od besed preide k delu, to je k pravi ustanovitvi in organizaciji kmetijskih zbornic. Zlasti v teh težkih časih gospodarske krize še posebej kmetje vsak dan sproti občutijo, da jim manjka stanovsko zastopstvo. Vsi kmetje vedo, da je gospodarska kriza po celem svetu, vedo pa tudi to, da ni treba, da se ravno pri nas pri kmetem stanju izraža ta kriza v taki meri; dala bi se vsaj omiliti. In pri tem bi mogle mnogo pomagati ravno kmetijske zbornice. Saj vidimo vsi, da razne javne ustanove za pospeševanje kmetijstva radi prevelikega birokratizma ali pa vsled nepravilnega pojmovanja pospeševanja kmetijstva ne dosegaajo onega uspeha, kakor bi ga morale.

Zato pa je pravica, pa tudi dolžnost vseh kmetov, da vedno in povsod zahtevajo čimprejšnjo ustanovitev kmetijske zbornice in da v tej zahtevi ne odnehajo, dokler te zbornice tudi ne dosežejo.

Naš les.

Položaj na lesnem trgu je iz dneva v dan vse težji. Ko je določila Italija za les iz Jugoslavije povišanje carine, je bilo splošno mnenje, da bo izvoz lesa v Italijo zlasti iz Slovenije znatno nazadoval. To pa se ni zgodilo, nasprotno se je izvoz v Italijo po množini še celo povečal. Seveda je bilo to mogoče samo na ta način, da so cene lesa še naprej naravnost katastrofalno padle. Zaradi velikega pomanjkanja gotovine je kmet namreč primoran, da proda svoj les za vsako ceno. Te cene so včasih tako nizke, da ne dobi kmet plačanih niti stroškov pri sekanju, spravljajanju in obdelovanju lesa. Za les sam pa večkrat sploh ne dobi nič; to zlasti v krajih, kjer je že samo sprav-

ljanje lesa tako drago, nato pa še prevoz do železniške postaje vzame velik del cene lesa. Samo skrajna sila je pripomogla k temu, da je slovenski les še konkurenčen na italijanskih tržiščih.

Jasno pa je, da so te velike žrtve slovenskega kmeta za stalno nemogoče in da ga morajo polagoma popolnoma uničiti. Zato je skrajni čas, da se zganejo merodajni činitelji in poizkušajo doseči čimprejše zopet znižanje carine pri izvozu lesa v Italijo. Teh carin je v precejšnji meri vzrok naša prevelika zaščita industrije. Zgodilo pa se bo, da bo vsled teh carin kmet popolnoma obubožal in če pride kriza še v industrijo, ki živi danes v veliki meri od zaščitnih carin, bomo imeli v celi Sloveniji samo razvaline nekdanj tako cvetočega gospodarstva. Na to naj bi mislili vsi tisti, ki morejo in morajo pri tem odločevati.

Ljudski pravnik.

Notarski stroški Mšz. — Letu 1931 ste prodali svojo njivo, ker ste prevzeli posestvo od staršev svoje žene. Kupec je položil kupnino in stroške desetka. Notar pe je spravil kupca na posestvo šele čez leto dni. Pravite, da niste prejeli nobenega denarja in da Vam notar tudi ni izročil kljub zahtevam nobenega računa, pač pa se je vknjižil na Vaše posestvo, s čemer so za Vas nastali veliki stroški. Vprašate, kako je s tem denarjem in vknjižbo ter kam se morete pritožiti. — Vprašanje je nerazumljivo. Če prav razumemo, ste notarju dolgovali od naprave prevzemne pogodbe. Ker kupec ni položil pravočasno denarja pri notarju, Vas je najbrž notar iztožil in nato svojo terjatev dal vknjižiti. Morda ste mu pa vknjižbo celo sami dovolili. Brez sodbe ali brez Vašega dovoljenja se notar ni mogel vknjižiti. Ako je svojo terjatev notar že iztožil, bi morali takrat ugovarjati višini zahtevanega zneska, ako ga niste priznali, ali pa bi morda lahko ugovarjali, da ste se z notarjem tako domenili, da bo plačan iz kupnine, ko bo isto plačal kupec. Ako niste ničesar ugovarjali in ste bili obsojeni, ali pa ako ste dolg priznali in dovolili vknjižbo, potem pa ne boste mogli več ugovarjati. Če je sedaj kupec pri notarju že plačal, mora notar ta znesek odbiti od svoje

terjatve, Vi mu pa toliko manj dolgujete. Sicer ste pa zavarovani po uredbi o varstvu kmetov in Vas ne more nihče pognati za stare dolgove na dražbo. Če pa smatrate, da kaj ni v redu, se obrnite na notarsko zbornico v Ljubljani. Opozarjamo pa Vas, da Vas bo dotični notar lahko tožil radi žaljenja časti, ako boste v svoji vlogi na notarsko zbornico navedli neresničnosti, ki jih ne boste mogli dokazati. Bodite tedaj previdni; mi smo mnenja, da se ni ničesar napravilo, kar bi ne bilo zakonitega, pa čeprav ste morali, oziroma boste morali plačati nekaj več, kakor ste prvotno dolgovali, ker so nastali še stroški tožbe in vknjižbe.

Menično soporoštvo. Gbov. — Bili ste soporok menični; drugi porok je pred zastopnikom prevzel plačilo dolga. Hranilnica je dolg iztožila od dolžnika in soporoka, Vas pa je pustila pri miru. Nato se je hranilnica vknjižila na posestvo poroka, iz katerega pa vsled slabe cene ne bo prišla do popolnega kritja. Od tega časa je preteklo že 4 leta. Vprašate, če še odgovarjate hranilnici za dolg. — Če Vas je hranilnica sporazumno z Vami docela izpustila iz menične zaveze, potem ste popolnoma prosti. Tega nam v vprašanju niste povedali. Neverjetno se nam zdi, da bi hranilnica izpustila Vas iz obveze. Treba bi bilo celotni položaj natančno opisati. Če ste podpisali samo menice, ne odgovarjate več po meničnem pravu, pač pa po splošnem in Vas bo hranilnica mogla držati edinole v tem slučaju, ako Vas ni preje že izpustila iz obveznosti.

Zaščita kmetov Jms. — Z možem sta imela do leta 1933 občno skupnost premoženja. Mož je poleg kmetije imel še obrt. Iz potrdila davčne uprave sledi, da je mož plačeval v letu 1928 na zemljaringi znesek 361 Din, na zgradarini znesek 13 Din in na pridobnini znesek 27 Din neposrednega davka. Leta 1928 se je mož sam zadolžil pri posojilnici, ko je kupil na svoje ime njivo in ki jo je dal kasneje prepisati na Vaše ime. Dolg je bil vzet na štiriletni osebni kredit, dočim ste se kot porok in plačnik poleg treh drugih zavezali tudi Vi. Posojilnica se je šele sedaj prednamovala na Vašem posestvu in tudi pri posestvu dveh soporokov in plačnikov. Poroki s tem

niso zadovoljni in grozijo, da bodo dali celo Vaše imetje prodati, če ne plačate takoj. Posojilnica tudi terja večje odplačilo in noče priznati, da uživate zaščito kmetov. Vprašate, ali uživate zaščito ali ne. — Za Vas velja sedaj uredba o zaščiti kmetov z dne 3. 8. 1934. Zaščiteni so tisti dolgovci, ki so nastali pred dnem 20. 4. 1932 in se nanašajo na osebe, ki dokažejo s potrdilom, da so bile v času zadolžitve kmetje. Kot porokinja in kot plačnica uživate iste ugodnosti, kakor glavni dolžnik. Smatramo, da ste zaščiteni, ker je po davčnem potrdilu zaščiten tudi Vaš soprog. Če je užival tudi zaščito s posredovalnim postopanjem, je po našem mnenju vseeno, ker izdajajo občine potrdila, kdo je po uredbi o zaščiti kmetov zaščiten in kdo ni. Zoper tako izdano potrdilo je dopustna pritožba na sresko načelstvo, zoper to odločbo pa na bana, oziroma še dalje na upravno sodišče v Celju. Če Vas bo kdo tožil, preskrbite si na občini potrebno potrdilo in ga predložite sodišču z zahtevom, da se tožbeni zahtevek zavrne in nalóži tožitelju v plačilo stroške pravnega postopanja. Sodišče ne bo samo od sebe prav nič preizkušalo od občine izdanega potrdila, ker nima take pravice, marveč je za to pristojno sresko načelstvo, kar pa bo storilo šele, ako se bo nasprotna stranka pritožila na sresko načelstvo. Tudi če poroki niso zadovoljni s tem, da se je posojilnica vknjižila, jim to ničesar ne pomaga, ker so obenem z Vami podpisali zadolžnico kot poroki in plačniki. Zdi se nam, da se Vam ni treba prav nič razburjati, ker ste zaščiteni. Taka je pravna stran te stvari. Nekoliko drugačna pa je gotovo moralna stran. Kredit je bil dan na štiri leta, ki so že pretekla. Njivo je dal mož prepisati na Vas. Zdi se nam najlepše in najpoštenjše, ako po možnostih ta dolg čimprej odplačate, da tako pokažete dobro voljo in svoje hotenje, da se hočete prevzetih obvez držati in jih izpolniti za vsako ceno, četudi morda težko in z velikimi žrtvami. Tako napravite, pa boste še dalje uživali kredit in dober glas, da svoje obveznosti izpolnujete tudi prostovoljno, čeprav imate na svoji strani zakon, ki Vas varuje.

Obročno odplačevanje denarne kazni. Kmz. — Zaradi prestopka zoper čast sta

bili obsojeni na 250 Din denarne kazni. Ste tovarniška delavka; zaslužite dnevno okoli 25 Din. Poleg sebe morate preživljati tudi starše, ki sta oba stara in ne moreta ničesar več zaslužiti. Če bi morali naenkrat plačati vso kazen, bi bilo to nemogoče; ako pa bi morali odsedeti nadomestno kazen, bi pa izgubili svojo službo. Poleg Vas bi bili na cesti tudi Vaši starši. Hočete vedeti, kaj in kako morate storiti, da se Vam dovoli olajšanje tega plačila. — Po našem mnenju je za Vas edino pametno in primereno, da zaprosite pri pristojnem sodišču, da Vam dovoli obročno odplačevanje, s katerim morate popolnoma končati v 1 letu po pravnomočnosti sodbe. V prošnji morate natančno navesti vse svoje premoženjske razmere, da ste tovarniška delavka, koliko zaslužite in da morate skrbeti za svoje starše ter da razen služba nimate nobenega drugega premoženja. Na tako prošnjo Vam bo sodišče po našem mnenju dovolilo obročno odplačevanje.

Pokojninski zavod za zasebne nameščence. Bkm. — Ko ste bili stari 48 let, ste pred 20 leti vstopili v službo pri lesni trgovini kot nakupovalec. Po 20letnem službovanju Vas je podjetje upokojilo. Pokojnino Vam pa vedno znižuje. Vprašate, če Vas je moral podjetnik zavarovati pri Pokojninskem zavodu za zasebne nameščence v Ljubljani, ker ste bili ob nastopu službe stari 48 let in kam se morate tozadevno obrniti, da boste zvedeli vse potrebno. — Po našem prepričanju bi Vas moral delodajalec zavarovati, ker ste bili stari več kot 18 let in niste bili stari več kot 55 let, ko je prvič nastopila zavarovalna dolžnost. Ako ne če gospodar na noben način stvari mirno z Vami urediti, ste pač prisiljeni v obrambo svojih najelementarnejših človeških pravic obrniti se na Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani in mu opisati celotni položaj, na kar bo zavod že sam vse potrebno ukrenil. Poskusite zlepa urediti stvar s podjetjem, da ne bo nepotrebnega razburjenja in sovraštva. Napravite pa pismeno pogodbo in natančno določite višino mesečnih dajatev, kakor tudi da Vam mora isto izplačevati vsak pravni naslednik podjetnika. Za Vas je pa najbolje, ako svoje pravice vknjižite na podjetnikova zemljišča. Ob-

vestite nas kasneje o uspehu svoje akcije.

Najemna pogodba. Gfsvp. — Najemnik Vam ne plača stanovanja, čeprav imate dogovorjeno, da mora plačati polletno v naprej. Vprašate, kaj morete proti zamudnemu najemniku ukreniti. — Najemnika lahko pri pristojnem sodišču tožite na plačilo najemnine. Lahko pa najemno pogodbo brez odpovedi razderete, ako ste najemnika opominjali na plačilo najemnine, pa Vam iste ne plača do poteka polletne dobe, ko bi Vam moral plačati že drugo najemnino, tako da je v zamudi dejansko z dvema obrokom najemnine. N. pr.: Najemnik mora plačati najemnino polletno v naprej, a sicer 1. 1. in 1. 7. v letu. Dne 1. 1. ni plačal, vsled česar ste ga opozorili, naj Vam zaostalo in že dospelu najemnino plača, pa Vam iste ne plača niti 2. 7., čeprav bi moral že 1. 7. plačati za novo polletje. V tem slučaju lahko zahtevate, da se pogodba razdre in se mora najemnik izseliti.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živinski sejem 9. okt. 1934. Prignanih je bilo 11 konjev, 13 bikov, 102 vola, 382 krav in 12 telet, skupaj 520 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.75 do 4.50 Din, poldebili voli 2.50 do 3.75, plemenski voli 3 do 3.50, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 2.50 do 3, plemenske krave 2 do 2.50, krave za klobasarje 2 do 2.25, molzne krave 2.50 do 3, breje krave 2.50 do 3, mlada živina 1.75 do 4.50, teleta 4 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 383 komadov.

Mariborski svinjski sejem 12. X. 1934. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 476 svinj, cene so bile sledeče: Mladí prašiči 5—6 tednov stari komad 40 do 70 Din, 7—9 tednov 80 do 90 Din, 3—4 mesece 130 do 150 Din, 5—7 mesecev 250 do 300 Din, 8—10 mesecev 320 do 400 Din, 1 leto stari 550 do 600 Din, 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 122 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 1 kg 6—8, meso od bikov, krav in telic 5—6, telečje meso I. vrste 8—12, II. vrste 5—6, svinjsko meso sveže 10—16 Din.